

Nr 8.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse av lagen den 15 juni 1934 (nr 255) angående anteckning om innehav av fordringshandling på grund varav inteckning beviljats i fast egendom m. m.; given Stockholms slott den 3 november 1938.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed jämlikt § 87 regeringsformen föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till:

1) lag om ändrad lydelse av lagen den 15 juni 1934 (nr 255) angående anteckning om innehav av fordringshandling på grund varav inteckning beviljats i fast egendom m. m.;

2) lag angående ändrad lydelse av 9 a § lagen den 14 juni 1907 (nr 36 s. 31) om inteckning i tomträtt och vattenfallsrätt;

3) lag angående ändrad lydelse av 17 a § lagen den 10 maj 1901 (nr 26 s. 1) om inteckning i fartyg;

4) lag om ändrad lydelse av 8 a § förordningen den 13 april 1883 (nr 16 s. 1) angående förlagsinteckning;

5) lag angående ändrad lydelse av 7 a § lagen den 3 juni 1932 (nr 171) om inteckning i jordbruksinventarier;

6) lag angående ändrad lydelse av 9 § lagen den 3 juni 1932 (nr 170) med särskilda bestämmelser om handläggning av inskrivningsärenden; samt

7) lag angående ändrad lydelse av 103 § utsökningslagen.

GUSTAF.

K. G. Westman.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av lagen den 15 juni 1934 (nr 255) angående anteckning om innehav av fordringshandling på grund varav inteckning beviljats i fast egendom m. m.

Härigenom förordnas, att lagen den 15 juni 1934 angående anteckning om innehav av fordringshandling på grund varav inteckning beviljats i fast egendom m. m. skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

Vill någon — — — vederbörlig fastighetsbok.

Uppvisande varom — — — egendomen ligger.

Anmäler den, vilken senast blivit antecknad såsom innehavare av inteckningshandling, hos inskrivningsdomaren uti skriftlig av vittnen styrkt handling, att innehavet upphört, varde förhållandet i inteckningsprotokollet antecknat och i vederbörlig fastighetsbok anmärkt.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1939.

Förslag

till

Lag

angående ändrad lydelse av 9 a § lagen den 14 juni 1907 (nr 36 s. 31) om inteckning i tomträtt och vattenfallsrätt.

Härigenom förordnas, att 9 a § lagen den 14 juni 1907 om inteckning i tomträtt och vattenfallsrätt¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

9 a §.

Vill någon att i tomträttsprotokollet skall antecknas att han innehar inteckningshandling, uppvis handlingen i huvudskrift för inskrivningsdomaren; och göra denne i protokollet anteckning om innehavet.

Uppvisande varom nu är sagt må ock ske inför annan inskrivningsdomare. Denne skall, då sådant sker, i tomträttsprotokollet korteligen anteckna vad

¹ Angående 9 a § se SFS 1934: 256.

inteckningshandlingen innehåller med dag och årtal då den utgavs, av vilken rätt eller inskrivningsdomare inteckning är beviljad eller ansökan om inteckning förklarats vilande, när och under vilken paragraf i protokollet det skedde samt, om inteckning förnyats, nedsatts eller annorledes förändrats, när det ägt rum. Sedan ingive inteckningshavaren för anteckningens verkställande protokollet till inskrivningsdomaren i den ort, där tomten ligger.

Anmäler den, vilken senast blivit antecknad såsom innehavare av inteckningshandling, hos inskrivningsdomaren uti skriftlig av vittnen styrkt handling, att innehavet upphört, varde förhållandet i tomträttsprotokollet antecknat.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1939.

F ö r s l a g

till

L a g

angående ändrad lydelse av 17 a § lagen den 10 maj 1901 (nr 26 s. 1)
om inteckning i fartyg.

Härigenom förordnas, att 17 a § lagen den 10 maj 1901 om inteckning i fartyg¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges:

17 a §.

Vill någon — — — om åtgärden.

Uppvisande varom — — — stycket avses.

Anmäler den, vilken senast blivit antecknad såsom innehavare av inteckningshandling, hos inskrivningsdomaren uti skriftlig av vittnen styrkt handling, att innehavet upphört, varde förhållandet i inteckningsboken antecknat.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1939.

F ö r s l a g

till

L a g

om ändrad lydelse av 8 a § förordningen den 13 april 1883 (nr 16 s. 1)
angående förlagsinteckning.

Härigenom förordnas, att 8 a § förordningen den 13 april 1883 angående förlagsinteckning² skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges:

¹ Senaste lydelse se SFS 1936: 226.

² Senaste lydelse se SFS 1936: 225.

8 a §.

Vill någon — — — om åtgärden.

Uppvisande varom — — — stycket avses.

Anmäler den, vilken senast blivit antecknad såsom innehavare av inteckningshandling, hos inskrivningsdomaren uti skriftlig av vittnen styrkt handling, att innehavet upphört, varde förhållandet i den i 12 § omförmälda bok antecknat.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1939.

F ö r s l a g

till

L a g

angående ändrad lydelse av 7 a § lagen den 3 juni 1932 (nr 171) om inteckning i jordbruksinventarier.

Härigenom förordnas, att 7 a § lagen den 3 juni 1932 om inteckning i jordbruksinventarier¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

7 a §.

Vill någon — — — om åtgärden.

Uppvisande varom — — — beviljat inteckningen.

Anmäler den, vilken senast blivit antecknad såsom innehavare av inteckningshandling, hos inskrivningsdomaren uti skriftlig av vittnen styrkt handling, att innehavet upphört, varde förhållandet i den i 12 § omförmälda bok antecknat.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1939.

F ö r s l a g

till

L a g

angående ändrad lydelse av 9 § lagen den 3 juni 1932 (nr 170) med särskilda bestämmelser om handläggning av inskrivningsärenden.

Härigenom förordnas, att 9 § lagen den 3 juni 1932 med särskilda bestämmelser om handläggning av inskrivningsärenden² skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

¹ Angående 7 a § se SFS 1934: 259.

² Senaste lydelse se SFS 1936: 224.

9 §.

Om inskrivningsdomarens beslut eller annan i inskrivningsärendet vidtagen åtgärd utom såvitt angår anmälan om upphört innehav av inteckningshandling meddelas besked genom bevis, som tecknas å den till grund för ansöknings- åberopade handlingen. Beviset skall innehålla uppgift å det rum i fastighets-, tomträtts- eller vattenfallsrättsboken, vari inskrivningen verkställes.

Innefattar beslutet — — — för beslutet.

Då lagfart — — — är stadgat.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1939.

F ö r s l a g

till

L a g

angående ändrad lydelse av 103 § utsökningslagen.

Härigenom förordnas, att 103 § utsökningslagen¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

103 §.

Kungörelse om — — — sin rätt.

De, vilka hava fordran eller rättighet, som bör vid auktionen iakttagas, skola, såvitt ske kan, om auktionen och det särskilda sammanträdet, där sådant skall hållas, underrättas genom rekommenderade brev, vilka auktionsförrättaren skall avsända senast fyra veckor före auktionen; skolande i breven tillika lämnas uppgift, som i 85 § 2 mom. sägs, angående den fordran, för vars gäldande försäljningen skall äga rum. Underrättelse om auktionen och sammanträdet varde ock, efter ty nyss sagts, borgenären och gäldenären meddelad.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1939.

¹ Senaste lydelse se SFS 1912: 211.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 6 oktober 1938.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, ENGBERG, SKÖLD, NILSSON, QUENSEL, ERIKSSON.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Westman, anmäler fråga om *ändrad lagstiftning angående anteckning om innehav av intecknad fordringshandling* samt anför därvid:

»Enligt lagen den 15 juni 1934 (nr 255) angående anteckning om innehav av fordringshandling på grund varav inteckning beviljats i fast egendom m. m. äger den, som vill att i inteckningsprotokollet skall antecknas att han innehar fordringshandling på grund varav inteckning i fast egendom beviljats eller ansökan därom förklarats vilande, uppvisa handlingen i huvudskrift för inskrivningsdomaren i den ort, där egendomen ligger. Inskrivningsdomaren skall därefter i protokollet göra anteckning om innehavet samt låta ärendet anmärkas i vederbörlig fastighetsbok. Uppvisande varom nu är sagt må ock i viss angiven ordning ske inför annan inskrivningsdomare.

Motsvarande bestämmelser angående uppvisande av inteckningshandling hava meddelats i 9 a § lagen den 14 juni 1907 om inteckning i tomträtt och vattenfallsrätt, 17 a § lagen den 10 maj 1901 om inteckning i fartyg, 8 a § förordningen den 13 april 1883 angående förlagsinteckning och 7 a § lagen den 3 juni 1932 om inteckning i jordbruksinventarier.

Ifrågavarande lagstiftning, som tillkommit i samband med inteckningsförnyelsernas avskaffande, har främst till ändamål att bereda inteckningshavare trygghet mot risken att inteckningshandlingen utan hans vetskap dödas jämlikt lagen den 8 april 1927 om dödande av förkommen handling. I 4 § sistnämnda lag har i anledning därav upptagits en bestämmelse av innehåll att vid ansökan om dödande av inteckningshandling sökanden har att, där så kan ske, underrätta den som senast blivit antecknad såsom innehavare av handlingen. Anteckning om innehav av inteckningshandling avsåg emellertid att tjäna jämväl andra syften än det som, enligt vad nu nämnts, närmast föranlett institutets inrättande. Med anmälningsförfarandet åsyftades sålunda därjämte att vinna ökad säkerhet för att inteckningshavare hölles underkunnig om andra åtgärder, som kunde inverka på hans rätt, såsom exekutiv auktion å den intecknade egendomen, inlösen av mark enligt ensittarlagen och fördelning av expropriationsersättning. Detta syfte ansågs kunna förverkligas genom att inteckningshavares namn och adress anteck-

nades i det gravationsbevis, som rekvideras till ledning för den ifrågavarande åtgärden, varigenom det i 103 § utsökningslagen stadgade underrättelseförfarandet underlättades och gjordes mera effektivt. Bestämmelser härom hava meddelats i kungörelser den 9 november 1934 (nr 533 och 535—537).

I cirkulär till affärsbankerna den 20 november 1934 har styrelsen för svenska bankföreningen förklarat sig anse att det icke funnes anledning tillråda bankerna vare sig att anmäla innehav av inteckningshandlingar, som hos dem belånats, eller att generellt förbinda sig att anmäla innehav av i öppet förvar nedsatta inteckningshandlingar. Såsom skäl härför har anförts att en innehavsanteckning, som en gång gjorts, icke kunde återkallas ävensom att en kontroll angående exekutiva försäljningar och mortifikationsansökningar, vilken byggde på underrättelse per post, icke vore osviklig. Den i förstnämnda hänseende framställda anmärkningen har bankföreningens styrelse närmare utvecklat i ett av styrelsen den 29 oktober 1937 avgivet yttrande över en av Konungariket Sveriges stadshypotekskassa och svenska bostadskreditkassan i skrivelse till chefen för justitiedepartementet den 28 april samma år gjord hemställan om viss ändring i byggnadstadgan, i vilket yttrande styrelsen anfört bland annat:

Styrelsen har särskild anledning att framhålla önskvärdheten av att lagen angående anteckning om innehav av fordringshandling på grund varav inteckning beviljats i fast egendom m. m. i ett visst avseende omarbetas eller kompletteras. Mot lagen är nämligen att rikta den anmärkning, att dess avfattning är sådan, att enligt densamma rätt icke finnes att återkalla en innehavsanteckning, som en gång blivit gjord. Detta är en bestämd olägenhet särskilt för kreditgivare, vilka såsom affärsbankerna utlämna inteckningslån på kort tid. Har banken i sammanhang med lämnandet av ett dylikt lån anmält sig såsom innehavare av den belånade inteckningen, kommer banken, sedan lånet blivit löst och inteckningen återställts till låntagaren, att hos domstolen alltjämt kvarstå såsom inteckningens innehavare med påföljd att underrättelser om exekutiva försäljningar och dödningsansökningar komma att framdeles fortfarande tillställas banken. Från bankens synpunkt är detta olägligt dels därför att mottagandet av en dylik underrättelse dock kan giva anledning till vissa efterforskningar för att det skall bliva med visshet konstaterat, att inteckningen icke finns någonstades inom banken, och dels även därutinnan att det givetvis icke är tilltalande att mottaga en underrättelse, som för att göra sin avsedda nytta borde hava tillställts en annan. Banken kan bliva fri från sin hos domstolen antecknade förbindelse med inteckningen endast genom att någon, som efter banken erhållit inteckningen i sin besittning, finner skäligen anmäla sitt innehav av densamma. Affärsbankerna pläga i fråga om de hos dem belånade inteckningarna icke göra anmälningar om sitt innehav av dem. Fortfarande liksom tidigare sker bankernas kontroll angående exekutiva försäljningar och dödningsansökningar, som kunna beröra dessa inteckningar, genom organiserad granskning av kungörelserna i Post- och Inrikes Tidningar. Enligt vad erfarenheten ådagalagt är denna kontroll i stort sett tillfredsställande.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 12 december 1936 har styrelsen för föreningen Sveriges häradshövdingar upptagit den av bankföreningen berörda frågan. Styrelsen har visserligen ifrågasatt huruvida icke möjlighet att göra anmälan angående upphört innehav av inteckningshand-

ling utan att samtidigt ny innehavare anmäles redan nu kunde anses stå öppen, då något förbud mot dylik anmälan i allit fall icke meddelats. I detta avseende hade dock, enligt vad styrelsen erfarit, olika meningar framträtt. I varje fall funnes inga bestämmelser meddelade rörande sättet för en dylik anmälan behandlings och de avgifter, som densamma skulle betinga. Till undanröjande av det osäkerhetstillstånd som i förevarande fall vore rådande, syntes det styrelsen önskvärt att genom uttrycklig bestämmelse i lag fastsloges, att anmälan finge göras rörande upphört innehav av fordringshandling till säkerhet för vilken inteckning vore gällande. I skrivelsen har styrelsen vidare gjort gällande att ett behov i vissa fall framträtt av möjlighet till dylik anmälan och härutinnan anført:

Från en mera allmän synpunkt måste det alltid framstå som önskvärt att kunna ur fastighetsböckerna avföra anteckningar, som icke längre äga sin motsvarighet i de verkliga förhållandena. Det måste vidare anses meningslöst, att meddelanden rörande exekutiva eller därmed likställda förfaranden av vederbörande myndigheter avlätas till enskilda personer eller kreditanstalter, som enligt fastighetsboken stå antecknade som innehavare av viss fordringshandling men vilkas innehav redan upphört. Vad särskilt angår kreditanstalterna, kan det för dem vålla ett i varje fall onödigt besvär att i sådana fall förvissa sig om, huruvida den åsyftade fordringshandlingen fortfarande befinner sig i anstaltens innehav. Måhända har denna synpunkt i någon mån bidragit till att bankerna icke i större utsträckning än som skett funnit med sin fördel förenligt att göra anmälningar om innehav. Då i fastighetsboken såsom innehavare av viss fordringshandling står antecknad person, vars innehav redan upphört, kan det i allt fall tänkas, att detta förhållande kan leda till att underrättelse rörande ett exekutivt eller därmed likställt förfarande icke kommer den verkliga innehavaren av handlingen tillhanda. I sådana fall kan saknaden av möjlighet att göra anmälan rörande upphört innehav sålunda komma att direkt motverka syftet med den nya lagstiftningen.

Styrelsen har slutligen framhållit att det anförda närmast haft avseende på de inteckningar, som särskilt äro av intresse för lantdomstolarna, nämligen inteckningar i fast egendom, men att samma skäl syntes böra leda till införandet av liknande lagbestämmelser även beträffande fordringsinteckningar i övriga slag av inteckningsobjekt.

Den av styrelserna för svenska bankföreningen och Sveriges häradshövdingar berörda frågan har sedermera behandlats i en inom justitiedepartementet upprättad *promemoria* i ämnet. I *promemorian* uttalades inledningsvis att, då genom 1934 års lagstiftning icke meddelats någon bestämmelse, med stöd av vilken en anteckning om innehav finge avföras, borde det antagas, att anteckningen skulle gälla enligt sitt innehåll intill dess anteckning om ny innehavare skedde. Av vad i ärendet förekommit syntes dock framgå, att ett fullständigt av bestämmelserna att omfatta jämväl anmälan om upphört innehav borde övervägas. I samband därmed borde enligt uttalande i *promemorian* sådan ändring vidtagas av gällande föreskrifter angående inteckningshavares underrättande om exekutiva auktioner och andra därmed jämförliga åtgärder, att ökad säkerhet vunnos för

att meddelanden rörande dylika förfaranden verkligen komme vederbörande inteckningshavare tillhanda.

I förstnämnda hänseende erforderliga bestämmelser föreslogos i promemorian skola erhålla det innehåll att den, vilken senast blivit antecknad såsom innehavare av inteckningshandling, skulle äga att efter därom gjord anmälan få antecknat att hans innehav upphört. Om samtidigt med dylik anmälan om upphört innehav anmälan om innehav av samma inteckningshandling föreläge, borde naturligen förstnämnda anmälan icke föranleda någon åtgärd. Att giva uttryck häråt i lag ansågs i promemorian icke påkallat. Uppvisades däremot icke inteckningen för anteckning om nytt innehav borde — till förebyggande av att anmälan om upphört innehav gjordes av obehörig person i bedrägligt syfte — såsom villkor för avförandet av anteckning om innehav böra uppställas att anmälan skulle göras i skriftlig, av två personer bevitnad handling. Av praktiska skäl förordades att anmälan om allenast upphört innehav skulle göras hos den inskrivningsdomare där inteckningen beviljats.

I promemorian anfördes vidare att, såvitt fråga vore om inteckning i fast egendom, tomträtt och vattenfallsrätt, syntes ärendet böra behandlas såsom ett inskrivningsärende, d. v. s. antecknas i dagbok och protokoll, där sådant fördes, samt anmärkas i respektive fastighets-, tomträtts- eller vattenfallsrättsbok. Beträffande övriga slag av inteckningar borde anmälan antecknas i dagbok och vederbörlig inteckningsbok.

Att åteckna anmälningshandlingen bevis om den verkställda anteckningen ansågs i promemorian icke erforderligt. Vad anginge inteckning i fast egendom, tomträtt och vattenfallsrätt innebure detta en avvikelse från den i 9 § lagen den 3 juni 1932 med särskilda bestämmelser om handläggning av inskrivningsärenden givna regeln, att i inskrivningsärende bevis om meddelat beslut eller vidtagen åtgärd skall åtecknas den till grund för ansökningen åberopade handlingen. För verkställd anteckning om upphört innehav skulle varken lösen- eller stämpelavgift utgå.

I författningstekniskt hänseende föreslogs i promemorian, att bestämmelserna i ämnet upptoges såsom tillägg till nu gällande stadganden rörande anteckning om innehav. I samband därmed skulle förenämnda lagrum i lagen med särskilda bestämmelser om handläggning av inskrivningsärenden undergå sådan ändring att från tillämpligheten av vad där stadgades om meddelandet av bevis undantoges nu ifrågavarande ärende. Närmare föreskrifter om sättet för anmärkande i dagbok och vederbörlig fastighets- eller inteckningsbok av anmälan om upphört innehav borde meddelas i administrativ ordning.

Beträffande den av styrelsen för svenska bankföreningen berörda frågan om effektiviteten av underrättelser om exekutiva försäljningar och mortifikationsansökningar har i promemorian anförts:

Bankföreningens styrelse torde med sin i detta avseende framställda anmärkning närmast hava avsett meddelanden angående exekutiva auktioner och därmed jämförliga åtgärder, såsom inlösen av mark enligt ensittarlagen och fördelning av expropriationsersättning. Vad angår dödande av inteck-

ningshandling jämlikt lagen om dödande av förkommen handling kan ju detta enligt 4 § sistnämnda lag i regel icke ske, med mindre sökanden visat att den som senast blivit antecknad såsom innehavare av handlingen blivit om ansöknings underrättad. Härigenom lärers inteckningshavare hava beretts full trygghet mot att ett mortifikationsförfarande kommer till stånd utan hans vetskap. Annorlunda förhåller det sig med exekutiva auktioner och övriga därmed jämförliga åtgärder, vilka kunna inverka på inteckningshavares rätt. Enligt 101 och 103 §§ utsökningslagen skall dylikt förfarande offentliggöras genom en i särskild ordning publicerad kungörelse och, såvitt ske kan, genom särskilda kallelsebrev till inteckningshavarna och övriga rättsägare. Rekommendation av dessa kallelsebrev är emellertid icke föreskriven.

För att bereda inteckningshavare möjlighet att med större säkerhet än nu vore fallet kunna påräkna underrättelse om nu nämnda åtgärder föreslås i promemorian, att i 103 § utsökningslagen skulle intagas föreskrift att där omförmälda kallelsebrev skulle översändas i rekommenderade försändelser.

I överensstämmelse med vad sålunda anförts hade upprättats vid promemorian fogade förslag till lagar om ändrad lydelse av lagen angående anteckning om innehav av fordringshandling på grund varav inteckning beviljats i fast egendom m. m. samt av 9 a § lagen om inteckning i tomträtt och vattenfallsrätt, 17 a § lagen om inteckning i fartyg, 8 a § förordningen angående förlagsinteckning, 7 a § lagen om inteckning i jordbruksinventarier, 9 § lagen med särskilda bestämmelser om handläggning av inskrivningsärenden ävensom 103 § utsökningslagen.

Över promemorian och lagförslagen hava efter remiss utlåtanden afgivits av inskrivningsdomarna i Stockholm och Södra Roslags domsaga, överexekutorerna i Stockholm, Göteborg och Malmö, länsstyrelserna i Stockholms, Malmöhus och Västerbottens län, styrelserna för föreningen Sveriges häradsförordningar, föreningen Sveriges stadsdomare, svenska bankföreningen och svenska sparbanksföreningen ävensom föreningen mellan ombudsmännen hos Sveriges landshypoteksinstitution.

Den föreslagna *utvidgningen av lagstiftningen angående anteckning om innehav av antecknad fordringshandling* har i princip tillstyrkts i samtliga utlåtanden. I fråga om lagförslagets utformning hava dessa tillstyrkts eller lämnats utan erinran av överexekutorerna i Stockholm, Göteborg och Malmö, länsstyrelserna i Stockholms, Malmöhus och Västerbottens län, styrelserna för föreningen Sveriges stadsdomare, svenska bankföreningen och svenska sparbanksföreningen ävensom föreningen mellan ombudsmännen hos Sveriges landshypoteksinstitution. I övriga utlåtanden hava framställts vissa erinringar mot förslaget innehåll.

Önskvärdheten av den föreslagna lagstiftningen har understrukits av flera remissmyndigheter. Överexekutor i Göteborg har uttalat, att förslaget att den som senast blivit antecknad såsom innehavare av inteckningshandling skulle äga få antecknat, att hans innehav upphört, syntes vara en

ofrånkomlig följd av rätten att få innehavet antecknat. Att så ej föreskrivits i samband med lagens tillkomst vore enligt överexekutors förmenande en brist. Även styrelsen för föreningen Sveriges stadsdomare har ansett det vara en uppenbar brist i gällande lagstiftning att regler icke funnes för avförande av verkställd anteckning om innehav av intecknad fordringshandling. Styrelsen för svenska sparbanksföreningen har framhållit att redan ur synpunkten av reda och ordning i fastighetsböckerna vore det uppenbarligen önskligt, att genom uttrycklig bestämmelse i lag möjlighet bereddes att ur fastighetsböckerna avföra anteckningar, som icke längre ägde motsvarighet i verkliga förhållanden. Å dylika anteckningar grundade meddelanden, särskilt sådana rörande exekutiva och därmed jämförliga förfaranden, vore givetvis i hög grad ägnade att — i stället för att leda till det med lagstiftningen avsedda syftet — förorsaka besvär och olägenheter, särskilt för kreditgivare, som utlämnade inteckningslån på kort tid.

I samma riktning har föreningen mellan ombudsmännen hos Sveriges landshypoteksinstitution uttalat sig samt därvid anført bland annat:

Landshypoteksföreningarna, vilka samtliga låta hos inskrivningsdomarna anteckna sina inteckningsinnehav, ha visserligen ännu icke fått vidkännas några vidare olägenheter av att inga bestämmelser finnas rörande sättet för anmälan om att hos fastighetsdomstol antecknat innehav upphört. Men i samma mån som lånen hos föreningarna successivt återbetalas och inteckningar på grund därav återställas till vederbörande fastighetsägare, vore det att befara, att underrättelser om exekutiva auktioner och därmed jämförliga förfaranden ävensom ansökningar om dödande av förkomna inteckningar komma att i stor utsträckning delgivas föreningarna, som hos domarna kvarstå såsom innehavare men ej längre ha något intresse av inteckningarna. Härigenom skulle hos föreningarna alstras ett visst osäkerhetstillstånd tills det med absolut säkerhet konstaterats, att man ej längre innehade inteckningen i fråga bortsett från det onödiga besvär, som därigenom skulle vållas, och den jämförelsevis stora, föreningarna visserligen ovidkommande risken att underrättelse om förfarandet eller dödningsansökningen icke komme att delgivas den rätte innehavaren.

Beträffande omfattningen av den föreslagna lagstiftningen har sistnämnda förening ansett det självfallet att endast den antecknade innehavaren, i vars intresse anteckningen uteslutande skett, skulle kunna ansöka om dylik återkallelse, liksom ock att denne för sin anhållan ej behövde åberopa något motiv.

Inskrivningsdomaren i Södra Roslags domsaga har emellertid ifrågasatt, om det ej jämväl borde medgivas den nye innehavaren av en inteckningshandling rätt att få anteckningen om det tidigare innehavet avförd, utan att han därför samtidigt behövde antecknas som ny innehavare. Inskrivningsdomaren anförde härom vidare:

Anmälan om innehav verkställs i regel allenast för lån, som givits på längre sikt. Då en inteckningshandling utlämnats från en givare av dylikt lån, vill det synas, som om den nye innehavaren av papperet ansåge det alltjämt kvarstående beviset å handlingen angående anteckningen om det tidigare innehavet mindre önskvärt, och därför — även där han eljest själv

icke plägar registrera sitt innehav av dylika handlingar — söker 'neutralisera' detta bevis med ett nytt. Att i de fall, då handlingen kommer i livligare omlopp, ett dylikt förfaringssätt komme att få en ogynnsam inverkan på fastighets- etc. bokens överskådlighet utan att medföra motsvarande nytta, torde vara uppenbart. I dylika fall skulle innehavaren uppnå sitt syfte på ett enklare sätt, om han berättigades att få den tidigare innehavsanteckningen avförd. För verkställande av dylik åtgärd skulle krävas handlingens företeende (eventuellt för annan inskrivningsdomare). Handlingen skulle försees med bevis, för vilket ingen annan kostnad behövde utgå än för inteckningskontrollstämpel.

Även styrelsen för föreningen Sveriges häradshövdingar har förordat en ändring av lagförslaget i den av inskrivningsdomaren i Södra Roslags domsaga angivna riktning. Styrelsen anförde härutinnan:

Det kan inträffa, att en belånad inteckningshandling inlöses hos en långivare, som varit antecknad såsom innehavare men underlåter att anmäla upphörande av innehavet, samt den nye innehavaren önskar få antecknat, att innehavet upphört, utan att samtidigt bli va antecknad såsom ny innehavare. Detta gäller särskilt, då ägaren av den intecknade egendomen inlöst inteckningshandlingen. Det kan nämligen hända, att han senare kommer att ånyo belåna inteckningen och att han saknar intresse av att till dess stå antecknad såsom innehavare av densamma. Beträffande anteckning om innehav av inteckningshandling torde tidigare hava anmärkts, att dylik anteckning kan föranleda, att genom granskning av fastighetsboken, vartill ju envar har rätt, vinnes en för vederbörande icke önskvärd upplysning rörande hans innehav av inteckningshandlingar.

I fråga om formen för den anmälan varom här är fråga har styrelsen för svenska sparbanksföreningen framhållit betydelsen av att anmälan om upphört innehav skedde på sådant sätt, att tvekan ej kunde uppstå om vilken inteckning anmälningen avsåge. Styrelsen har i anledning härav föreslagit, att sådan anmälan skedde å för ändamålet fastställda formulär.

Mot förslaget att i förevarande fall bevis icke skulle utfärdas samt att anmälningen skulle vara kostnadsfri hava från vissa håll erinringar gjorts. Inskrivningsdomarna i Stockholm hava sålunda anført:

Då det måste antagas, att åtminstone i ett stort antal fall vederbörande komma att önska bevis, vilja vi ifrågasätta, huruvida det icke lämpligen bör föreskrivas, att bevis angående den verkställda anteckningen alltid bör utfärdas. Något härande skäl att tillhandahålla dylika bevis utan avgift synes oss icke föreligga. Lösen för anmälan om innehav utgör en krona, och samma avgift eller eventuellt något lägre torde lämpligen böra debiteras för bevis om innehavs upphörande. Förfarandet skulle då, såsom vi tänkt oss det, bli va, att anmälan, eventuellt i form av en förteckning, om fråga är om flera fordringshandlingar, inges i två exemplar, av vilka inskrivningsdomaren behåller det ena, medan det andra exemplaret, försett med bevis att anteckning gjorts i vederbörlig bok, mot lösen återställes till anmälnaren.

Styrelsen för föreningen Sveriges häradshövdingar har anført bland annat:

Såsom en allmän regel gäller, att sådana anteckningar av inskrivningsdomaren, som föranledas av anmälan från offentlig myndighet, skola verkställas utan avgift men att däremot avgift skall utgå vid ansökan eller an-

mälan från enskild sökande. Styrelsen håller sålunda före, att vid anmälan om upphört innehav av inteckningshandling bevis därom bör tecknas å anmälningshandlingen eller, därest, såsom styrelsen förutsatt, inteckningshandlingen i vissa fall komme att företes för ändamålet, å sistnämnda handling samt att för beviset skall debiteras samma lösen som vid anteckning om innehav eller en krona. Vidare synes det styrelsen, som om med grunderna för bestämmelsen rörande inteckningskontrollstämpel skulle överensstämma, att anmälnings- eller inteckningshandlingen förses med dylik stämpel.

Mot den föreslagna ändringen i 103 § utsökningslagen har allenast överexekutor i Göteborg framställt erinran under förmälan att allmänheten enligt överexekutors iakttagelse i stor utsträckning underlåte att utlösa rekommenderade skrivelser från myndigheter. Ett vanligt brev torde därför lättare och säkrare nå en adressat i dylika fall och ingenting vore sålunda vunnet med en ändring i denna del.

Såsom förut nämnts saknas i lagstiftningen angående anteckning om innehav av intecknad fordringshandling uttryckliga bestämmelser om anteckning av upphört innehav. Frånvaron av dylika bestämmelser har, enligt vad som från flera håll vitsordats, framstått som en brist, vilken i viss mån lagt hinder i vägen för lagstiftningens användande i den utsträckning, som för vinnande av dess syfte varit önskvärd. En reglering av ifrågavarande spörsmål synes därför böra komma till stånd. Samtliga i ärendet hörda myndigheter och enskilda sammanslutningar hava jämväl i princip tillstyrkt förslaget härom.

Departement-
chefen.

Enligt de remitterade lagförslagen skulle den som senast blivit antecknad såsom innehavare av inteckningshandlingen äga att i närmare angiven ordning få antecknat att innehavet upphört. I några yttranden har emellertid ifrågasatts sådan komplettering av detta stadgande att jämväl ny innehavare av en inteckning skulle äga att få anteckningen om ett tidigare innehav aförd utan att han därvid samtidigt behövde bliva antecknad såsom innehavare. Till stöd härför har i ett yttrande åberopats att i de fall, då en inteckningshandling komme i livligare omlopp, de upprepade nya innehavs-anteckningarna skulle ogynnsamt inverka på fastighetsbokens överskådlighet. I ett annat yttrande har anförts, att ägaren av den intecknade fastigheten kan sakna intresse av att stå antecknad såsom innehavare av en inlöst inteckning ävensom att en ägare-inteckningshavare understundom kan vilja undvika att få sitt innehav antecknat, enär vid granskning av fastighetsboken kunde vinnas en icke önskvärd upplysning om innehavet. I anledning härav må framhållas, att ett stadgande av i yttrandena föreslaget innehåll icke synes stå i god överensstämmelse med grundtanken i lagstiftningen angående anteckning om innehav av intecknad fordringshandling nämligen att, så långt det låter sig göra, söka få till stånd dylika anteckningar och därigenom bidra till förebyggandet av rättsförluster i samband med förfaranden vilka kunna inverka på inteckningshavares rätt. De i detta sammanhang framförda skälen för en avvikelse från denna princip synas icke bärande. På grund härav torde någon ändring i lagförslagen i här ifrågasatt riktning icke böra ske.

I ett yttrande har föreslagits att — till undanröjande av tvekan om vilken inteckning som anmälningen om upphört innehav avsåge — det skulle föreskrivas att anmälningen skulle ske å för ändamålet fastställda formulär. En dylik föreskrift synes emellertid knappast erforderlig och torde måhända bidra till att göra förfarandet i allmänhetens ögon alltför invecklat.

Enligt uttalande i departementspromemorian ansågs det icke erforderligt att åteckna anmälningshandlingen bevis om den verkställda anteckningen. I några yttranden har förordats utfärdandet av dylikt bevis. Vad till stöd härför anförts synes emellertid knappast innefatta tillräckliga skäl för att frångå förslaget härutinnan.

Jämväl den föreslagna ändringen i 103 § utsökningslagen — vilken innebär att i lagrummet omförmälda kallelsebrev skola översändas i rekommenderade försändelser — synes böra komma till stånd.

Den nya lagstiftningen föreslås skola träda i kraft den 1 januari 1940.

I enlighet med vad sålunda anförts har inom justitiedepartementet upprättats förslag till

1) *lag om ändrad lydelse av lagen den 15 juni 1934 (nr 255) angående anteckning om innehav av fordringshandling på grund varav inteckning beviljats i fast egendom m. m.;*

2) *lag angående ändrad lydelse av 9 a § lagen den 14 juni 1907 (nr 36 s. 31) om inteckning i tomträtt och vattenfallsrätt;*

3) *lag angående ändrad lydelse av 17 a § lagen den 10 maj 1901 (nr 26 s. 1) om inteckning i fartyg;*

4) *lag om ändrad lydelse av 8 a § förordningen den 13 april 1883 (nr 16 s. 1) angående förlagsinteckning;*

5) *lag angående ändrad lydelse av 7 a § lagen den 3 juni 1932 (nr 171) om inteckning i jordbruksinventarier;*

6) *lag angående ändrad lydelse av 9 § lagen den 3 juni 1932 (nr 170) med särskilda bestämmelser om handläggning av inskrivningsärenden; samt*

7) *lag angående ändrad lydelse av 103 § utsökningslagen.»*

Föredraganden hemställer, att lagrådets utlåtande över ifrågavarande lagförslag, av den lydelse bilaga¹ till detta protokoll utvisar, måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Wilhelm von Schwerin.

¹ De under 1) samt 3)–7) förut anmärkta förslagen, vilka äro lika lydande med motsvarande vid propositionen fogade lagförslag, hava här uteslutits ur bilagan.

Förslag

till

Lag

angående ändrad lydelse av 9 a § lagen den 14 juni 1907 (nr 36 s. 31)
om inteckning i tomträtt och vattenfallsrätt.

Härigenom förordnas, att 9 a § lagen den 14 juni 1907 om inteckning i tomträtt och vattenfallsrätt¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

9 a §.

Vill någon — — — om åtgärden.

Uppvisande varom — — — i ärendet.

Anmäler den, vilken senast blivit antecknad såsom innehavare av inteckningshandling, hos inskrivningsdomaren uti skriftlig av vittnen styrkt handling, att innehavet upphört, varde förhållandet i tomträttsprotokollet antecknat.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1939.

¹ Angående 9 a § se SFS 1934: 256.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 17 oktober 1938.

Närvarande:

justitieråden EKLUND,
LAWSKI,
VON STEYERN,
regeringsrådet HJÄRNE.

Enligt lagrådet den 13 oktober 1938 tillhandakommet utdrag av protokoll över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 6 oktober 1938, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättade förslag till

1) lag om ändrad lydelse av lagen den 15 juni 1934 (nr 255) angående anteckning om innehav av fordringshandling på grund varav inteckning beviljats i fast egendom m. m.;

2) lag angående ändrad lydelse av 9 a § lagen den 14 juni 1907 (nr 36 s. 31) om inteckning i tomträtt och vattenfallsrätt;

3) lag angående ändrad lydelse av 17 a § lagen den 10 maj 1901 (nr 26 s. 1) om inteckning i fartyg;

4) lag om ändrad lydelse av 8 a § förordningen den 13 april 1883 (nr 16 s. 1) angående förlagsinteckning;

5) lag angående ändrad lydelse av 7 a § lagen den 3 juni 1932 (nr 171) om inteckning i jordbruksinventarier;

6) lag angående ändrad lydelse av 9 § lagen den 3 juni 1932 (nr 170) med särskilda bestämmelser om handläggning av inskrivningsärenden;

samt

7) lag angående ändrad lydelse av 103 § utsökningslagen.

Förslagen, som finnas bilagda detta protokoll, hade föredragits inför lagrådet av byråchefen för lagärenden i justitiedepartementet hovrättsrådet Ernst Leche.

Lagrådet lämnade förslagen utan erinran.

Ur protokollet:

Wilhelm von Schwerin.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementetsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 november 1938.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, ENGBERG, SKÖLD, NILSSON, QUENSEL, FORSLUND, ERIKSSON.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Westman, anmäler lagrådets den 17 oktober 1938 avgivna utlåtande över de den 6 oktober 1938 till lagrådet remitterade förslagen till 1) lag om ändrad lydelse av lagen den 15 juni 1934 (nr 255) angående anteckning om innehav av fordringshandling på grund varav inteckning beviljats i fast egendom m. m.; 2) lag angående ändrad lydelse av 9 a § lagen den 14 juni 1907 (nr 36 s. 31) om inteckning i tomträtt och vattenfallsrätt; 3) lag angående ändrad lydelse av 17 a § lagen den 10 maj 1901 (nr 26 s. 1) om inteckning i fartyg; 4) lag om ändrad lydelse av 8 a § förordningen den 13 april 1883 (nr 16 s. 1) angående förlagsinteckning; 5) lag angående ändrad lydelse av 7 a § lagen den 3 juni 1932 (nr 171) om inteckning i jordbruksinventarier; 6) lag angående ändrad lydelse av 9 § lagen den 3 juni 1932 (nr 170) med särskilda bestämmelser om handläggning av inskrivningsärenden; samt 7) lag angående ändrad lydelse av 103 § utskökningslagen.

Under förmälan att lagförslagen av lagrådet lämnats utan erinran samt att i det under 2) anmärkta lagförslaget vidtagits en mindre jämkning av redaktionell natur hemställer föredraganden, att förslagen måtte jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Sigrid Linders.